

Associació P. Forana
Princesa, 24
07240 Sant Joan

FLOR DE CARD

SANT LLORENÇ DES CARDASSAR

CONFIE
AHORRO

10L DE 1993 • N° 196

CAJA POSTAL

100 ANYS
DE
MIRO
ILLES BALEARS

En aquest número:

- * El món màgic de Miró
- * El pare Miquel Pascual
i les Lleis Palatines
- * Balls de Grècia
- * Aigua potable, quan?
- * Normes Subsidiàries

Aigües

Aquest mes es compleixen cinc anys d'ençà que l'Ajuntament va fer dos pous ran del magatzem municipal, amb el fi de disposar d'aigua potable per al subministrament al municipi de Sant Llorenç. Creïm que després d'un lustre és un bon moment per insistir sobre el tema, ja que a hores d'ara aquest servei encara no ha entrat en funcionament, tot i que l'Ajuntament disposa dels mitjans necessaris per poder-lo enllestir demà mateix.

En aquest assumpte de les aigües -no ens cansarem de repetir-ho- la nostra Corporació ha demostrat un profund despreu cap als contribuents, ja que després dels cinc anys esmentats i malgrat airades protestes a la premsa i al carrer per part dels veïns, encara no s'ha dignat a donar una sola informació sobre el procés ni una explicació de l'escandolós retràs que està duent.

La gent ja es va queixar fort quan van establir els barems per pagar les connexions -que prengueren per base el m² del solar en lloc de la unitat familiar-, es va tornar queixar quan volgueren posar els preus més alts de la comarca, i ara, un any i mig després d'haver pagat un servei que encara no pot disfrutar, potser haurà de tornar recórrer a la força si vol que li concedeixin els seus legítims drets. Realment, és increïble el poc esment que tenen els nostres governants envers els llorençins.

I per molt que un hi pensi es fa difícil trobar motius per tanta deixadesa -a no ser que hi hagi uns interessos particulars que la gent comença a sospitar-, ja que a les irregularitats esmentades abans hi podríem afegir que encara no s'ha redactat un Reglament de funcionament, no s'ha decidit si ho durà l'Ajuntament o una empresa -privada o municipal-, no s'ha aclarit si l'aigua és o no potable, hi ha tuberies que no estan a la profunditat assenyalada en el projecte, molts del sifons fan olor i s'embossen... en una paraula, un exemple d'així com no s'han de fer les coses.

Per això, des del nostre senzill punt d'opinió, considerem que hem d'exigir una explicació a l'Ajuntament i que el servei d'abastiment d'aigua potable s'ha de posar en funcionament tot d'una. Si no ho fan així ens posam a disposició de tots els qui vulguin per iniciar una campanya contra els responsables.

Flor de Card

Revista d'informació general de Sant Llorenç des Cardassar (Mallorca).

Adreça: carrer de Sant Llorenç, 36

Telèfon: 569119

Publicitat: Maria Galmés * Telèfon: 569509

Juliol de 1993. Número 196

Dipòsit legal: 765-1973

Edita: Flor de Card * CIF G07606185

Imprimeix: Apóstol y Civilizador (Petra)

Director: Josep Cortès i Servera

Consell de Redacció: Felip Forteza
Guillem Quina
Joan Santandreu
Guillem Soler

Col·laboren

		Portada
Joana Soler	Espires	
Pere J. Santandreu	Joan Miró	3
Guillem Pont	El pare Miquel Pascual	6
Sol, i de dol	Batec	8
PSM	Aigua potable, quan?	10
Jaume Galmés	Les roses, la mar	10
Miquel Lòpez Crespi	Renaixença	10
Joana Domenge	Folklore	11
Ignasi Umbert	Cròniques vilatanes	12
	Secretaria	
Sioux	Ecologia	14
Antoni Sansó	La justícia del PSOE	15
Xesc Umbert	El temps	16
Redacció	Crònica de la pesta	17
Josép Cortès	Tal dia com avui	17
	Espipellades	20
Maria Galmés	Si lleu...	18
	Demografia	18
	Comptabilitat	
Ramon Rosselló	Història	19
Isabel Nicolau	Distribució	

Nota

Els articles apareguts en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus propis autors, exceptuant l'Editorial, que reflecteix el parer del Consell de Redacció i el Director.

Joan Miró: el món màgic

Blau, groc, vermell, negre... Colors. Estels. Lluna. Dona i ocell. Constel·lacions...

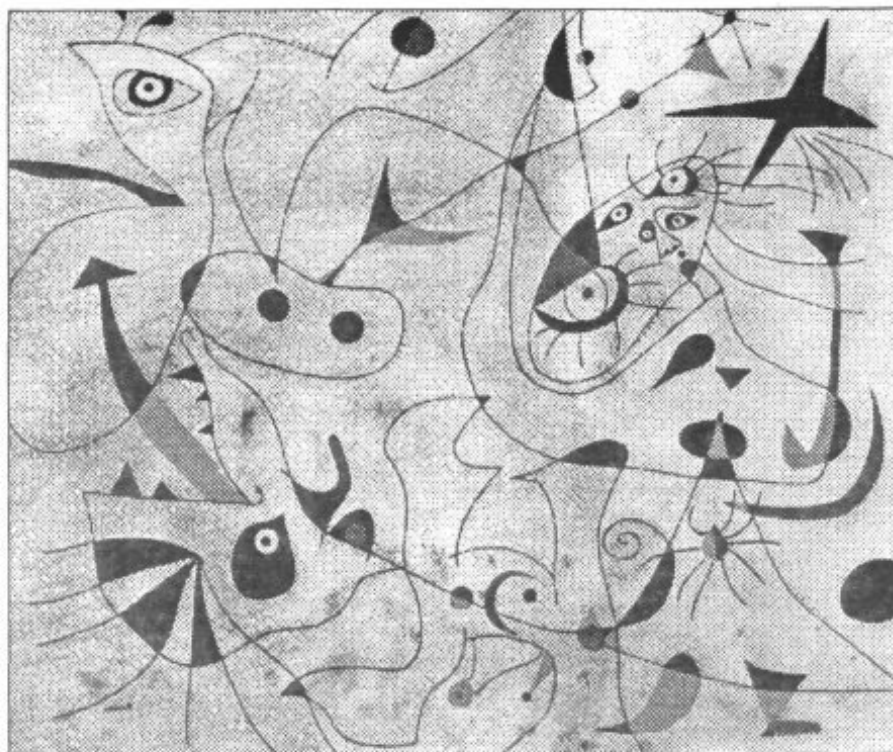
Aire
Aigua
Terra

Foc. Els quatre elements constituents del món.

Tot això és Joan Miró. El món màgic i personal de Miró. Un univers variant i ric, de sols vermellíssims. D'ençà dels seus primers anys de seny, la mar de Mallorca apareix a la seva obra, hi figura també la llum del nostre cel; així, el pintor confessa a Camilo José Cela:

"Jo em vaig passar la vida mirant, la llum de Mallorca és feta per mirar... Tu has fet bé, de venir a viure a Mallorca. I jo...; Mallorca serveix per a escriure i per a pintar... Mallorca és la poesia, és la llum que veus per la finestra i que va caient a poc a poc... És llàstima que la tarda es mori, però el crepuscle és bell; és com una dona als quaranta anys, que comença a trobar-se vella i està bellíssima... Mallorca és l'equilibri..."

Aquest segle haurà estat i és l'ÈPOCA MIRÓ. Si heu visitat la Fundació Pilar i Joan Miró a Palma veureu com se l'anomena també TERRITORI MIRÓ. Perquè Miró defineix un espai cronològic i un espai concret: el segle vint, el món de l'art. A

la seva pintura primerenca hi ha teulades, murs... Més endavant hi sorgeix, integrat en un tot, l'espai i l'univers. Si us fixau en les seves creacions veureu, per exemple, com la dona que engendra vida és acompanyada per un estel o per una filera allargassada d'estres; com tot es fon, i es fa unitat i diversitat alhora.

Joan Miró va néixer a terres catalanes ara fa cent anys. Sa mare era mallorquina i, per tant, ja d'infant, les seves estades a l'illa sovintejaren, als estius. Del pintor, així com d'un escriptor, músic o creador qualsevol, hom pot destriar fases o etapes creatives, períodes que es relacionen o s'originen a partir de les seves experiències vitals. No és ací, però, el lloc idoni per fer-ne esment. Tanmateix, però, fins i tot per a un profà en el tema, com és aquest qui escriu, li és fàcil de copsar les diferències entre els diversos moments creadors que seguí l'artista. Els símbols que va originant es matisen i s'enriqueixen;

l'ús dels colors i de les formes és cada cop més propi, més definitori; la ruptura amb la concepció clàssica del que era un quadre, i fins i tot una obra d'art, esdevé un fet; la creació s'agita dramàticament quan l'entorn de l'artista es convulsiona (pintura connectada damunt paper de vidre relacionada amb el marc històric, amb el clima bèl·lic tan violent); etc...

Joan Miró es relaciona amb Mallorca des de caires diversos però que convergeixen tots dins la seva obra: l'origen propi i el de la seva esposa; la situació del taller de l'artista a son Boter i a son Abrines; les sèries d'aiguaforts dedicats a Mallorca, les seves aportacions a entitats com l'Obra Cultural Balear, etc... Tanmateix, però, tot i el gran reconeixement internacional de la seva tasca, els habitants d'aquesta terra ignoràvem l'èxit que rebia arreu del món i, a la vegada, la vàlua del seu geni creatiu. No va ser fins a partir dels anys setanta, quan el pintor es trobava dins la se-

nectud, quan els homenatges i reconeixements públics li arribaren des de Mallorca. Precisament, una de les participacions que consideram més interessants, d'entre totes les que es dugueren a terme, és l'obra poètica *El vol de l'Alosa*, volum de poemes de diversos escriptors mallorquins o que residien a l'illa. Justament, d'una

tirada que se'n féu de cinc-cents noranta exemplars, la nostra biblioteca en disposa d'un, el qual pot ser consultat. Aquest fet ens omple de satisfacció, ja que a part de constituir una joia bibliogràfica, tots podem apropar-nos una mica més per conèixer i descobrir dues arts tan sublimes, unides: la poesia i la pintura.

Són denou els autors que participaren a l'homenatge poètic a Joan Miró, *El vol de l'Alosa*. Al costat del nom de cada poeta, Joan Miró dibuixà un grafisme original. Transcrivim, seguidament, el poema -les paraules del qual defineixen molt bé la pintura de Joan Miró- que Miquel Àngel Riera dedicà a l'artista:

És clar,
ara ja es sap.
Abans de l'ou,
abans de la insolent gallina trespadora,
fóreu vós.
És clar.

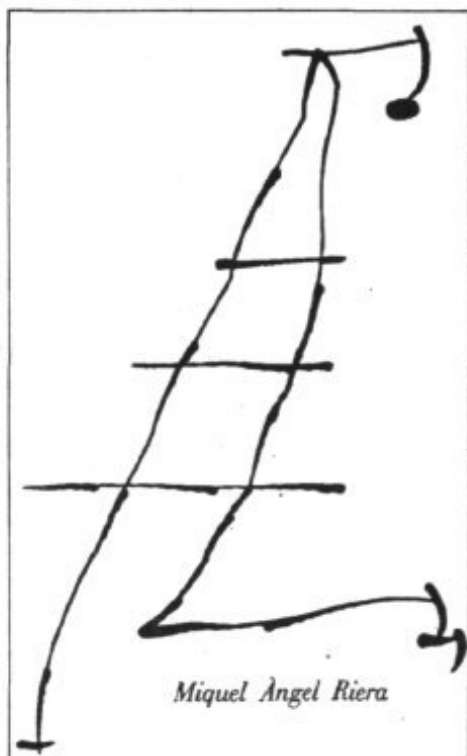
Vós hi éreu
quan les primeres remors,
quan la primera bambolla incontenible,
quan trencaven les primeríssimes tremolors genitricies,
vós hi éreu.
Ah, sí,
quan encara Déu era com un enorme espermatozoide esvalotat,
quan encara Déu res no gosava a donar per començat
i es mossegava les ungles ple de dubtes i de por,
vós ja hi éreu, Joan Miró.
Allà aprenguéreu
el geste taumatúrgic que fa ploure,
el signe essencial en què s'inclou la llum,
la ratlla pura i coenta
que signava el camí als primers embats,
el bramul inaudible de l'herba a punt de néixer...
Vós véreu
els primers, apressurats dissenys del món
que la mà de Déu mastegava vacil·lant.

Per això sabeu tantes contarelles
que a cada dia podeu, de bell nou, inventar la por,
el goig
i el crit.

Per això
sabeu més del que és prudent envers el sexe dels infussoris
i de la història íntima
de cada un dels ossos de l'esquelet del fred.

Jo us tem,
Joan Miró,
jo us tem, però us estim.
Sé que és vostre, abans que meu, el dibuix de la meua ditada
i que al davant vostre
és per demés que ens provem de cobrir la nuesa
o escriure convencionalismes amb l'abecedari de la nostra sang.
Vós ho veis tot des d'abans
fendint amb l'ull com qui pega una unglada furiosa.
Així veis prémer la circumferència encaixant la rodonesa
i la transparència lletant el primer color.

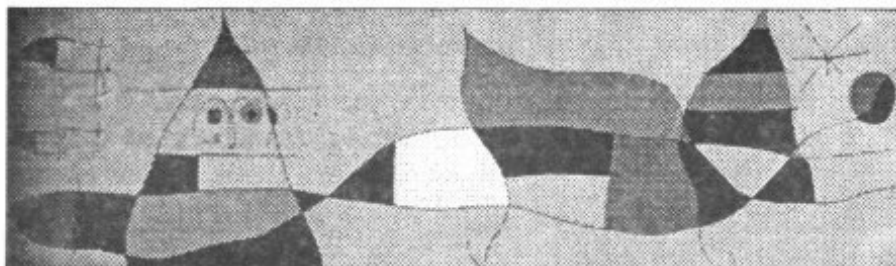
Vós, vós, Joan Miró,
esquinçau l'aire,
tibau la mà
covant dins ella el signe de la llum primera
Rodola el setè dia cap enrera
i boten macs calents com a esperances.
La història, Joan Miró, ara comença.

Aquest homenatge dels poetes mallorquins a Miró no ens ha d'estranyar. El pintor va ser, al llarg de la seva vida, un gran lector de poesia. En paraules seves: *"La poesia és com una pintura..., a mi em pareix que la poesia és pertot, és com l'aire, com la llum i viu dins nosaltres"*. El volum que es publicà no feia més que refermar uns vincles, aquests fils invisibles que unien dues estètiques, com els fils suavíssims que lliguen les formes i figures de les "Constel·lacions" mironianes.

Començarem l'article d'aquest mes assenyalant el centenari de la naixença de Joan Miró. L'ANY MIRÓ, que celebrem enguany, se suma al voca-

bulari propi del pintor: ÈPOCA MIRÓ, TERRITORI MIRÓ, ANY MIRÓ. Som partidaris de recordar, ara i adés, la nostra herència, i fer balanços -pèrdues o guanys, beneficis o fallida-; intentar, també, saber-ne llegir els resultats; palesar si les aspiracions de les figures que anomenam genis, aquells que excel·leixen damunt la resta de figuretes que conformam el paisatge, si aquests intents -dèiem- han arrelat i si els seus missatges (el clam de pau del Picasso de Guernika, la bellesa de la natura terral de Miró, els versos senzills de Miquel Martí i Pol), l'estima per la vida, en definitiva, han calat dins nosaltres. Si no és així, ens n'hauríem d'empeguir, perquè hem desapropiat sense vergonya

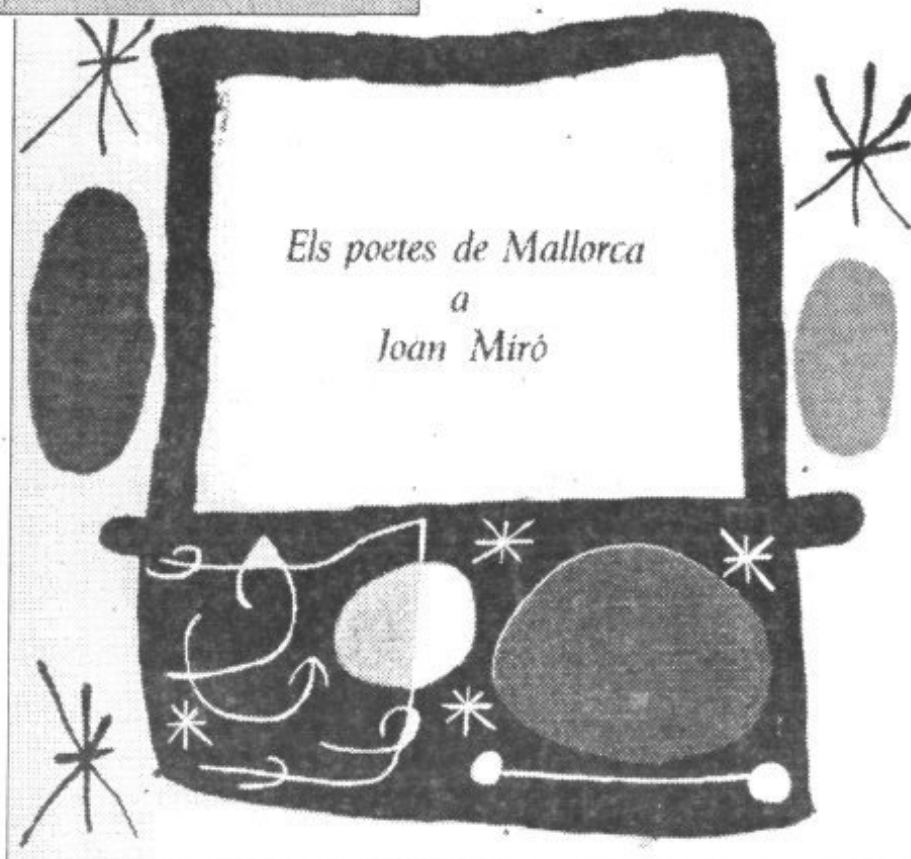

l'enamorat del déu Sol, l'artista genial que havia revolucionat l'art del segle XX, aquell de qui Picasso era admirador."

Pere J. Santandreu Brunet

la feina dels mestres. Després d'aquestes paraules, que ningú no es pensi que volem fer doctrina: que cadascú avanci per on li convengui. Ara bé, cal ser conscients que tots vivim dins una societat, i tots dins el mateix món, que tots naixem i tots morim. Convendria que ens aturàssim a pensar quin futur volem.

A poc a poc, el pintor reclamat per treballar al Japó, als Estats Units, a França, és admirat a Mallorca, a la terra on va crear les seves peces durant tants d'anys, allà "on s'havia enamorat del mar" (segons Jacques Dupin). L'ANY MIRÓ hauria de significar la divulgació de la seva obra: eixamplar Miró a tothom. La nostra intenció, almanco, era aquesta, descobrir nosaltres mateixos i vosaltres "en Joan Miró, aquell qui sempre cerca nous universos, l'amant etern de les estrelles, i de les llunes de l'infinit,

**100 ANYS
DE
MIRO
ILLES BALEARS**

**CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I ESPORTS
GOVERN BALEAR**

El pare Miquel Pascual i les Lleis Palatines

El mes passat ens atracàrem una mica a la dilatada biografia de *En Miquel de Ses Planes*, el pare Miquel Pascual dels Sagrats Cors. Un rodamón estudiós i arrelat.

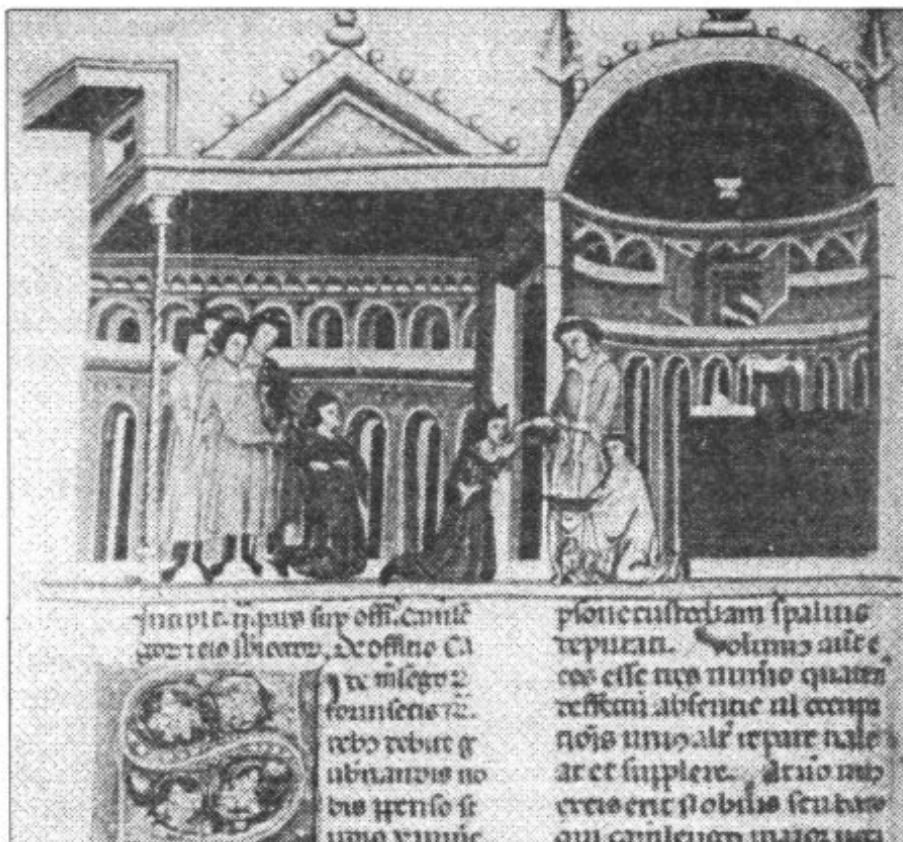
Rodamón pel que ha crescut, estudiós perquè mai no s'ha aturat d'aprofundir en el coneixement, i arrelat perquè, malgrat tot, estima la llengua i és capaç d'entusiasmarse amb l'esqueix d'un teix.

M'encanten les persones que passen olímpicament dels conceptes inherents al terme *tercera edat*, aquestes persones que s'entreguen a viure independentment de l'edat física i que són capaces de trobar força i il·lusió en múltiples quefers precisament quan el cos requereix més atenció. Tal vegada poques coses són més belles com una il·lusió juvenil emmarcada per una pell ruada i delicada.

I en aquest context hem de situar la difícil, àrdua i complicada traducció de les Lleis Palatines. En una ressenya ell assenyala:

"Per evitar confusions que es donen, a vegades, a Catalunya, a França i altres llocs, recordem que, en el Regne de Mallorca, es distingeixen els reis següents: Jaume I el Conquistador (1229-1276); Jaume II (1276-1311); el Rei Sanç (1311-1324); Jaume III (1324-1349); Jaume IV (que no arribà a regnar perquè Pere IV el tingué tancat en dura presó i després en una gàbia de ferro).

Al 23 d'abril de 1991, s'acabà d'imprimir, a Barcelona, una edició de les Ordenances que regiren en la Cort de Jaume III, Rei de Mallorca, Menorca, Eivissa i de diversos territoris a prop de Perpinyà, com els comtats del Rosselló i de la Cerdanya i la senyoria de Montpeller. Dites Or-

denances se solen anomenar Lleis Palatines. L'edició es féu en dos volums de 25 per 35 cm. El primer volum conté un facsímil del còdex que es guarda en la Biblioteca Reial de

Brussel·les, el qual està constituït per 158 làmines de text en lletra gòtica i multitud de miniatures a colors.

L'original comença amb un Pròleg de Jaume III, datat en la Ciutat de Mallorca, a 9 de maig de 1337. Després segueixen 132 capítols en els quals es determinen els deures dels diferents oficials o grups d'oficials de la Cort.

Els més notables dels oficis són: els dels majordoms que devien coordinar tots els oficis del palau; dels escuders que servien les begudes de la taula reial; del boteller; del pastador i el forner; dels escuders destinats a tallar les viandes davant el Rei; dels portadors de l'escudella reial; del comprador de la carn i altres comestibles; dels oficials de la cuina reial; dels cuiners dels domèstics reials; del reboster; dels proveïdors d'aigua; dels cuidadors dels cavalls; del manescal; dels falconers, encarregats de

les aus de cetreria; del guardià dels cans de caça; de l'algutir, guardià de la presó; dels atzemblers, cuidadors de les bèsties de càrrega; dels camarlencs, servents de la cambra reial; dels barbers; dels metges; dels cirurgians; dels escrivans secretaris; de l'armer reial; del sastre i de la cosidora; de l'apotecari, encarregat de preparar confeccions, ciris i blands; del custodi de les tendes de campanya; dels escombradors; del canceller i escrivans de la cancelleria; dels sacerdots de la capella reial; dels almoners, encarregats d'assistir els pobres; dels correus; del mestre racional (inspector de les finances); del tesorero; de l'escrivà dels comptes (encarregat d'abonar les pagues als

servidors del Rei); dels consellers i de les sessions del consell; de la manera d'escriure cartes a diverses persones (al papa, als reis, etc.); de les celebracions religioses en la capella reial.

En aquestes Lleis Palatines, Jaume III es mostra un rei bondadós que mira sempre per al bé del seu poble. És un rei profundament religiós, just i caritatiu amb els necessitats. Fa distribuir pa i companatge, cada dia, a les portes del seu palau. Diàriament convida set o més pobres a participar dels menjars de la taula reial, els renta les mans, i en dies senyalats, els renta també els peus, agenollat, en memòria de l'exemple que donà Jesucrist quan rentà els peus als seus

apòstols. Després els distribueix diners i vestidures per a les seves famílies.

No obstant això, Jaume III fou impiament perseguit per Pere IV, el poderós i cruel Rei d'Aragó. Aquest ambicionava el Regne de Mallorca, i fustigà Jaume III fins que l'obligà a refugiar-se en el Rosselló i després a Montpeller.

Jaume III intentà recuperar el seu Regne de Mallorca. Reuní una petita flota i desembarcà en la badia de Pollença. Des d'allà es dirigí cap al centre de l'illa. A la sortida de Llucmajor caigué valentment davant les tropes superiors de Pere IV, les quals el travessaren a espasades i el decapitaren. Així moria Jaume III, el 25 d'octubre de 1349. Maria Antònia Salvà li dedicà unes estrofes elegíques que acaben de la manera següent:

*Jaume terç, valent i noble,
sempre augst en la dissort,
regna encara damunt ton poble,
per l'amor que venç la mort*

Gràcies, pare Miquel Pascual.

Texte: Guillem Pont
Dibuix: Josep Cortès

Agència oficial a Sant Llorenç

Aquest estiu submergeix-te tranquil!
amb immersió 200 m "WR"
el rellotge de moda a Itàlia

Telèfons

Ajuntament	56 90 03
Polícia municipal	56 94 11
Polícia nacional	55 00 44
Guàrdia Civil	56 70 20
Casa de Cultura	56 90 83
Unitat Sanitària	56 95 97
P.A.C. Son Servera	56 71 68
Ambul. de Manacor	55 42 02
Escola	56 94 83
Bombers	55 00 80
C. Roja (ambulància)	20 01 02
Jutge	56 90 46
S.M.O.E.	56 95 49
Funerària	52 60 53
GESA	55 41 11
Grua	55 03 44

Asfalt

Durant aquest mes passat, els llorencins, carrioners i costallorencins hem pogut veure con les autoritats municipals encarregades del manteniment de les vies-públiques urbanes han tapat els clots dels carrers. Aquest fet ha representat un avanç important, ja que la nostra butxaca es veura guardada d'un bon grapat de bitllets que cada tant deixàvem a cal mecànic.

Molt bé, molt bé. Els arregladors de cotxes deuen estar més fellows.

Robatoris

Aquest mes passat, juliol, ha estat ben fotut en el tema de la seguretat ciutadana. Tan contents com anàvem els llorencins, perquè ens podfem passejar per la vila sense por. Això s'ha acabat. Durant el mes de juliol, dues dones llorencines ja d'edat s'han vist atacades, quan sortien de comprar, per desaprensus que, des d'un cotxe, els han pispat la cartera. A Sant Llorenç, l'estirada ja és comuna.

Feia recompte, i a ca nostra (oh, que hi vivim de bé, a Sant Llorenç) ens han entrat cinc vegades, ens han pres una bicicleta de devora l'escola, me n'han canviada una per una altra

que no era meva fa tot just una setmana, ens n'han presa una de Sa Coma, que trobarem per la depuradora, ens han robat un vespino, que cercant cercant el trobarem per Artà, etc. etc.

Vos dic, al.lots, que ho tenim fotut per tot, tant a Ciutat com al poble.

APA

Divendres, dia 23 de juliol, al restaurant Son Floriana, l'APA de Sant Llorenç va organitzar un sopar per fer les acaballes d'aquest curs. Cal dir que aquest sopar es va retardar degut a que la seva presidenta, Bel Nicolau, havia estat intervenguda quirúrgicament. Però sabem de ben bona tinta que soparen d'allò millor, amb un gran assortit de plats elaborats molts d'ells per en Tomeu Pinxo. La bauxa va seguir, i xerraren.....

Ciclisme/caminadors

Fa un parell d'anys es començà a posar de moda pertot arreu anar a caminar. Els metges aconsellaven fer exercici regular, i com que les mado-nes no s'atrevien a jugar a tennis, futbol, bàsquet o el que sigui, en acabar la seva tasca partien a enrevoltar per foravila. Aquesta afició s'ha convertit en tradició. A més s'aprofita

per xafardejar una estona, que la llengua si no s'empra es rovella.

Darrerament, també, entre el jovent, la pràctica ciclista, sobretot de *mountain*, ha augmentat. Protegits per cascos i genolleres parteixen a foradar muntanyes. Endavant amb totes aquestes aventures!

Cardassar-93

En Xisquet és el presi, i nosaltres ens vàrem equivocar perquè diguérem que ho seria n'Ignasi o en Guillem Paco. "Ha saltado la sorpresa".

I que, jo què sé, ... seguiran més o manco amb el mateix equip, tot i que hi ha hagut un parell de baixes, però no gaire.

Com que l'entrenador ha abandonat el seu càrrec per anar a dirigir els equips base del Manacor, en Toni Pastor serà l'encarregat de fer els esquemes tàctics i tècnics del Cardassar.

Futbolet

Tot i que encara hi manquen un grapat de dies per acabar, el torneig de futbolet esta d'allò més emocionant. S'han classificat per a la fase final quasi tots els equips favorits, destacant damunt tots el *dream team S'Estanyol*, que està complint els pronòstics, encara que cal esperar una possible sorpresa, que *Tots Sets, S'Electric*, etc. no regalaran res.

Qui ha decebut de totes, totes, ha estat l'equip de *la Lasió* que era un dels equips cridats a donar alguna alegria als seus milers de seguidors.

A tots ells enhorabona!

Àrbitre

Volem fer arribar l'enhorabona a en Julián Velasco, aquest llorenç d'adopció i de professió, àrbitre de futbol, que està aconseguint una trajectòria meteòrica, (pareix l'Albacete quan va pujar a primera).

En Julián, després d'uns anys d'iniciar-se en això de l'arbitratge va demanar un any d'excedència, per la qual cosa va estar una temporada sencera sense arbitrar, però després de tornar agafar el fil ha pujat tres categories en tres anys consecutius, i l'any que ve arbitrarà a 3ª divisió nacional. Per ventura el veurem pel Moleter. Sort!

Sant Joan Pelut

El dia vint-i-quatre de juny (Sant Joan), a Sant Llorenç ja és tradicional que a l'ofici solemne surti a ballar l'oferta Sant Joan, acompanyat d'uns músics que toquen una melodia pròpia d'aquest ball. Llavors, a la sortida de l'ofici, fa uns quants balls a la plaça i pel carrer Major.

La sorpresa d'enguany fou que a la sortida no hi va haver els dimonis que acompanyaven els balls del carrer, i també una altra sorpresa que a la sortida de l'església repartien caramels. No entenem molt bé aquest canvi dels dimonis pels caramels, només un suggeriment si ho premeteu, intentar conservar les tradicions. Gràcies.

Mostra internacional

La setmana del 19 al 25 de juliol, Sóller celebra la XIII Mostra Internacional Folklòrica. Enguany, a Sant Llorenç, el dia 23 de juliol ens va visitar un grup de Macedònia (Grècia) que juntament amb unes peces de ball de bot varen fer una vetlada ben divertida i agradable.

També el dia 21 de juliol un grup

del País Basc ens va visitar i ho féu a la Costa Llorencina. Varen fer una actuació a Cala Bona i una altra a Cala Millor. Aquestes actuacions es varen poder dur a terme gràcies a les col·laboracions dels Ajuntaments de Son Servera i Sant Llorenç i també de l'Associació hotelera de Cala Millor.

desastres.

Que surti l'esperit de poble, i que siguin unes fetes molt participatives. Bones festes a tots!

Grup **Sol, i de dol**

Festes

Quan surti la revista d'aquest mes, les nostres festes o començaran aviat o ja estaran en marxa. Ens agradaria que fossin unes dates de gran participació, que la gent s'animàs, es divertís molt, sortís molt, rigués a voler, que s'ho passàs beníssim, sense fer

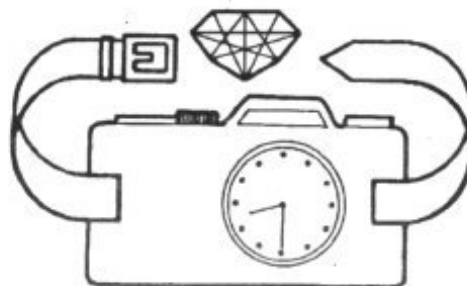
Joieria Femenias

**l·listes de noccs
objectes de regal**

**Rector Pasqual, 8
Tel. 569072
Sant Llorenç**

GARCIA LIS

JOIERIA-RELOTGERIA-FOTOGRAFIA

**LES MILLORS MARQUES DEL MERCAT EN
CÀMERES FOTOGRÀFIQUES**

COMPACTES, RÉFLEX, AUTOFOCUS

**NIKON * MINOLTA * CANON * OLYMPUS * YASHICA
KONICA * RICOH * PENTAX * PRACTICA * POLAROID**

Fotografia i video professional

Revelat de fotos Arco Iris de Kodak

Carrer Major, 47

SANT LLORENÇ

Telèfon 838351

Aigua potable, quan?

Després de la moguda que es va produir davant l'acord pres per l'Ajuntament el mes de gener de 1993, sobre la concessió de l'aigua municipal a una empresa privada i la posterior retirada d'aquesta concessió degut a la pressió popular, ens trobam encara avui sense saber molt bé com està aquest tema, ja que l'equip de govern del nostre Ajuntament segueix sense donar informacions i sense oferir una resposta clara a aquest poble, que comença a estar fart de la incompetència dels seus polítics.

El PSM ha seguit demanant als plenaris a veure quan es posaria en funcionament el servei d'aigua potable i com està prevista la instal·lació, sense rebre cap resposta clara per part de l'equip de govern.

El PSM ha intentat arribar a un acord amb l'equip de govern, oferint sempre la nostra col·laboració per elaborar conjuntament un reglament de funcionament de les aigües, sense que fins ara hàgim rebut cap resposta positiva en aquest sentit.

El PSM, per no polititzar encara més aquest tema i per intentar cercar solucions abans de seguir criticant, ha callat durant aquests mesos pensant que així es faria més cas al manifest entregat a l'Ajuntament pel mes de febrer i que, acompanyat de més de 600 firmes, exigia clarament una solució al tema de les aigües.

El PSM, vists els resultats obtinguts fins ara, vol manifestar al poble de Sant Llorenç que no se sent responsable de la mala gestió d'aquest Ajuntament, i que davant el poc cas rebut, sols ens queda la nostra crítica i la nostra oposició més dura, que és l'únic que entén aquest incoepent equip de govern.

Per tot això, el PSM vol demanar des d'aquí una pressió constant a l'Ajuntament per part de tots els llorencins, que després de pagar el que estam pagant volem veure el tema de les aigües resolt i acabat d'una punyetera vegada.

PSM-Nacionalistes de Mallorca

VII

(D'un llibre inèdit,
encara sense títol)

Les roses, la mar

A na Catalina de Ses Sitges

Poncelles esclatant, tebior de les roses
que floreixen un cop morta la primavera,
alegries d'infant al ple de la innocència.
Avui -jo que no en sé- he ensenyat a nedar
una nina petita a l'illa de Cabrera.
A hores d'ara, quan ja som a casa nostra,
encara sent el balanceig de la barca
solcant la mar dels déus. He pujat a l'estudi;
tenc el cap marejat pel sol i les onades,
i al cor el punt de recança dels plers just mig gaudits.
Aquella criatura, fins quan em membrarà?
Per què la joia es torna sempre melangia
en l'ànim del poeta? Recordarà la mar,
i això és més important que que em recordi a mi.
Esdevindrà una dona, jo un dia em moriré,
mes romandrà la mar, com romandran les roses,
i el poema, i, en ell: ella i la mar i les roses...

Sant Llorenç des Cardassar, diumenge, 11-7-'93

Jaume Galmés

Renaixença

tota aquesta amagrida poesia floral
del vuitcents! clara blancor de malalta
massa almogàvers canonges comtes-reis
segadors del 1640 verges i sants nostrats
temorenca imitació de Zorrilla Núñez de Arce
Daudet cloent tot l'horitzó
arriba ara com un incendi nit alta
Verdaguer escriu Baudelaire
Guimerà a Verlaine
finalment Costa i Llobera tradueix Rimbaud
al català
hi cal
hi cal una nova Renaixença
forn de gerrer tot aflamat
inabraçable.

Miquel Lòpez Crespí

Mostra internacional

Joana Domenge

Enguany se celebrà a Sóller la XIII Mostra-Internacional Folklòrica, del 19 al 25 de juliol. Aquest any per la nostra contrada hem pogut gaudir d'un gran espectacle de música i ball.

El dia 21 de juliol, al Parc de la Mar, ens mostraren els seus balls un grup del País Basc; per manca de temps us reproduïrem una breu història d'aquest grup que acompanyava el programa de mà d'enguany.

El grup de danses basques *Kresalan* neix a l'any 1968 com una branca de l'associació cultural del mateix nom. En els inicis, les seves activitats es dedicaren a la recollida i investigació de les músiques i balls tradicionals del poble basc, basades en fets socials que provoquen una identificació de la gent amb les seves arrels mijançant una adequació del folklore a la problemàtica actual.

Actualment el seu programa està enfocat a representar el folklore de les distintes regions que conformen Euskadi i a la recerca de nous programes de danses descrits amb la major fidelitat possible i conservant el sentit originari d'un poble amb característiques pròpies. La tasca d'investigació duita a terme al llarg dels seus

25 anys d'existència els permet oferir una gran varietat de músiques, festes i danses basques, a fi de despertar noves aficions per la cultura del seu país i donar a conèixer la més genuïna forma d'expressió popular del seu poble. Aquest grup ha viatjat a diferents països per mostrar les seves danses: França, Itàlia, Grècia...

El dia 23 de juliol, a la Plaça de l'Ajuntament, ens va visitar el grup *Laografiki-arheologiki eteria. Ellassonas (Grècia)*. Amb ells tenguérem un intercanvi d'opinions així com poguérem, ja que un parlava anglès i un poc que en sabíem ens varen poder explicar una mica la seva feina.

Aquest grup folklòric fou creat l'any 1978, a la petita ciutat d'Elas-sona, situada a la regió de Thessàlia, a la zona central de Grècia, essent en l'actualitat un dels grups més representatius del folklore grec.

En les seves actuacions presenten les músiques i danses del folklore de totes les regions del seu país, combinant els antics balls dels seus avantpassats amb algunes produccions més modernes que ja s'han integrat en la seva cultura popular, com són ara el *sirtaki*, *zorbas* o *hasapiko*.

Cal destacar el gran afer que han dedicat a l'estudi de la indumentària del seu país, muntant exposicions i fent una recerca de les robes i complements característics de Grècia; per aquest treball han rebut guardons per l'autenticitat i cura que han tingut.

Tant a l'actuació de Cala Millor com a la de Sant Llorenç hi va haver una estoneta de ball de bot, animat pel grup *Tramudança*, amb la intenció que els grups que ens visitin se'n duguin una opinió diferent del que és una mostra de ball, ja que nosaltres a les ballades populars, el més important és la participació. Sorpren molt els visitants que la nostra història es conservi tan bé per part del poble.

I ja només ens queda donar les gràcies a tots els qui amb el seu esforç i col·laboració fan que any rera any ens pugui visitar un grup dels participants a la Mostra Internacional Folklòrica de Sóller, l'Ajuntament, Sa Nostra i el grup Aires Solлерics.

I també, des d'aquestes pàgines, volem manifestar a Aires Solлерics el gran encert de *Sa Mostra*, com a intercanvi de balls, músiques i cultures i no com a una competitivitat entre diferents països.

Cròniques vilatanes

Normes subsidiaries

A la fi pareix que això de les Normes anirà endavant! El passat dia 23 l'Ajuntament, després de dos anys de l'aprovació inicial, s'ha decidit a donar-les el vist i plau; quasi dos anys per decidir si acceptava o no les alegacions presentades per les diferents persones i col·lectius interessats en el tema urbanístic.

Però la història és molt més llarga, i ens adreça a l'octubre de 1979 quan l'aleshores Consell General Interinsular va prendre l'acord de revisar els planejaments urbans de les Illes Balears (a molts de municipis no hi havia planejament de cap tipus), subvencionant els equips redactors mitjançant convenis amb els diferents ajuntaments.

Han passat quasi catorze anys, quan en teoria en dos havien d'estar llestes, i si tenim en compte que les Normes són revisables als cinc anys, veim que el procés ha sigut bastant llarg (en certa manera com a altres municipis amb forts interessos urbanístics).

Però si repassàvem una mica la història d'aquestes Normes veuríem que no eren necessaris tants d'anys per arribar a les conclusions finals amb què s'han aprovades de manera provisional.

La primera proposta o avanç que es va dur a exposició pública l'any 82 no diferia gaire de la proposta aprovada, salvant petits punts i alguns

matisos, i en alguns aspectes crec que estava molt millor que així com quedarà ara, i més si tenim en compte que Punta Amer encara no havia sigut declarada Àrea d'Especial Interés; en aquella proposta Punta Amer i altres retalls que es feien a la zona costanera quedaven fora d'ordenació.

Al poble també es feia una actuació, pens que important, allà on les carreteres d'Artà i Son Servera eren traslladades fora del casc urbà, però els poders fàctics del moment (sempre hi ha poders fàctics) ho impediren perquè els interessos que es jugaven a la costa eren prou forts en aquells moments, i la composició de l'ajuntament no era tan ferma com per dur endavant una proposta tan ambiciosa com la que es presentava. Crec que aquesta va esser una de les grans ocasions perdudes del nostre poble, que hagués pogut canviar la fisonomia del municipi i al mateix temps donar solucions als problemes urbanístics que hi havia en aquell moment, que no eren pocs.

A partir d'aleshores les Normes s'han arrossegat pels calaixos de l'arquitecte, ja que l'equip redactor se'n va fer la punyeta quan va veure clarament que als poders fàctics no els interessava gaire tenir cap norma, perquè, per exemple, mai una zona destinada a serveis s'hagués pogut convertir en zona hotelera, ni zones

de xalets en blocs d'apartaments, com ha passat a Sa Coma perquè la normativa existent permetia això i més, tan sols era una qüestió de voluntat política.

De la discussió del ple tan sols vull fer notar el vot negatiu de la representant del PSOE, que, com va dir en Toni Sansó, era molt difícil d'entendre que a la proposta inicial votàs favorablement i a la provisional en contra, quan era manifesta la seva millora, no esser que el motiu fos la no inclusió dels 35.000 m² que a l'agost del 91 el PSOE havia anunciat que s'havien aconseguit; si no és per això no es comprèn; per ventura algun dia tendrem la clau d'aquest vot negatiu.

Mentrestant, i encara que aquestes Normes no sien les que voldríem (és molt difícil fer unes Normes a gust de tots), hem de dir ben arribades sien, encara que, com he dit abans, no feien falta deu anys per arribar a tenir aquestes Normes que l'Ajuntament va aprovar el passat dia 23 de juliol; estic ben segur que si s'haguessin aprovades ara fa deu anys, més d'un desastre urbanístic s'hagués pogut evitar.

Turisme

Després del susto de l'any passat, els hotelers estan bastant satisfets amb l'ocupació que tenen en aquests mo-

— CIAL. —

ES PUIG C.B.

—INSTAL·LACIONS SANITÀRIES—

C/. NOU, 37 - Tel. 83 82 99 SANT LLORENÇ

ments. Els hotels estan quasi al cent per cent, la qual cosa no vol dir que tot vagi bé, ja que si bé l'ocupació és bona no es pot dir el mateix en lo que respecta a les despeses dels nostres visitants. De cada any es redueix la despesa per turista i si a això hi afegim que els tours-operadors estan enxugant els hotelers amb preus més que estirats, veurem que malgrat tenir bona ocupació, els balanços de final de temporada són de cada any més magrosos.

El fet que la pesseta s'hagui devaluat no ha tingut la incidència que s'esperava, i els negocis de botigues i cafès no aconsegueixen fer les caixes d'ara fa tres o quatre anys. I és que això de la crisi no és patrimoni d'un sol país, es veu que pertot cuinen faves.

La Mostra

Enguany la Mostra de Sóller, com ja és costum, ens ha fet arribar dos grups. Per primera vegada la Mostra ha tingut presència a la Costa, un

grup basc va actuar el passat dia 21 dues vegades, la darrera acompanyada de ball de bot amb un molt bon èxit de públic.

Pel que fa a Sant Llorenç, un grup de Grècia ens va mostrar els seus balls que foren de l'agrat de la gran quantitat de gent que hi va assistir; la música que acompanyava els dansaires tenia una forta influència àrab, i en cap moment deixava d'esser mediterrània; els balls, cadenciosos i de moviments elegants, reafirmaven el redol de la seva pertinença: la Mediterrània.

Tan sols un però, caldria que quan venguessin grups de l'estranger a ballar i a fi que la gent pogués entendre una mica millor el que fan, hi hagués un presentador-traductor; el grup crec ho feia en anglès, però de segur que molt poca gent l'entenia. No és una cosa massa difícil i la gent podria gaudir molt més d'aquesta mostra que, encara que es faci a Sóller, la participació a Sant Llorenç ja s'ha convertit en un costum, i per tant hem de dir fins l'any que ve.

Ignasi Umbert i Roig

viajes manacor, s.a.

GAT 490 BAL 057

AVDA. D'ES TORRENT, 1 - TELEFONO 55 06 50

FAX 84 38 09

07500 MANACOR (MALLORCA)

Les estrelles de l'estiu '93

EXCURSIONS A CABRERA

Sortides diàries des de la Colònia de Sant Jordi
La millor combinació. Només 20 minuts de travesia

Preus: Adults 2.600 ptes; Nins (de 4 a 11 anys) 1.300 ptes.

AQUACITY-AQUAPARK-MARINELAND

Compri les entrades a **Viatges Manacor** i estalviï les coes de taquilla.
Preus especials per a grups.

Preus:	<u>Aquacity</u>	<u>Aquapark</u>	<u>Marineland</u>
Adults	1.575 pts	1.575 pts	1.300 pts
Nins	900 pts	850 pts	700 pts

Per al poble de Sant Llorenç servei gratuït de billets a domicili
RESERVI AMB ANTEL.LACIO A VIATGES MANACOR!!! * BONES FESTES I MOLTS D'ANYS

Després de tot, pot ser que siem germans

Sioux

¿Com es pot comprar o vendre el firmament, ni tan sols la calor de la terra? Aquesta idea ens és desconeguda.

Si no som propietaris de la frescor de l'aire ni del fulgor de les aigües, ¿com poden vostès comprar-los?

Cada bocí d'aquesta terra és sagrat per al meu poble. Cada mata brillant de pi, cada gra d'arena en les platges, cada gota de rosada en els foscs boscos, cada turó i fins i tot el so de cada insecte és sagrat a la memòria i al passat del meu poble. La saba que circula per les venes dels arbres duu amb ella les memòries dels pells roges.

Els morts de l'home blanc obliden el seu país d'origen quan emprenen el seu passeig per les estrelles; en canvi, els nostres morts mai no poden oblidar aquesta bondadosa terra, ja que és la mare dels pells roges. Som part de la terra i així mateix, ella és part de nosaltres. Les flors perfumades són les nostres germanes; el venat, el cavall, la gran àguila; aquests són els nostres germans.

Les escarpades penyes, els humits prats, la calor del cos del cavall i l'home, tots pertanyen a la mateixa família.

Per tot això, quan el Gran Xef de Washington ens envia el missatge de que vol comprar les nostres terres, diu que ens guardarà un lloc en el que puguem viure confortablement entre nosaltres. Ell es convertirà en el nostre pare i nosaltres en els seus fills. Per això, considerarem la seva oferta de comprar les nostres terres. Això no és fàcil, ja que aquesta terra és sagrada per a nosaltres.

L'aigua cristal·lina que corre per rius i rierols no és sols aigua, sinó que també representa la sang dels nostres avantpassats. Si els venem les terres, han de recordar que és sagrada i a la vegada han d'ensenyar als seus

fills que és sagrada i que cada reflex fantasmagòric en les clares aigües dels llacs conté esdeveniments i memòries de les vides de les nostres gents. El murmureig de l'aigua és la veu del pare del meu pare.

Els rius són els nostres germans i assacien la nostra set; són portadors de les nostres canoes i alimenten els nostres fills. Si els venem les nostres terres, vostès han de recordar i ensenyar als seus fills que els rius són els nostres germans i també ho són seus, i per tant, han de tractar-los amb la mateixa dolçor amb què es tracta a un germà.

Sabem que l'home blanc no comprèn la nostra manera de vida. Ell no sap distingir entre un tros de terra i un altre, ja que és un estrany que arriba de nit i agafa de la terra el que necessita. La terra no és la seva germana, sinó la seva enemiga, i una vegada conquerida, segueix el seu camí, deixant enrera la tomba dels seus pares i el patrimoni dels seus fills. Tracta la seva mare, la terra i el seu germà, el firmament, com objectes que es compren, que s'exploten i es venen com ovelles o comptes de colors. La seva gana devorà la terra deixant darrera tan sols un desert.

No ho sé, però la nostra manera de viure és diferent a la de vostès. Just la vista de les seves ciutats entristeix els ulls del pell roja. Però potser sigui perquè el pell roja és un salvatge i no comprèn res.

No existeix un lloc tranquil en les ciutats de l'home blanc, ni hi ha lloc on escoltar com s'obren les fulles dels arbres a la primavera o com aletegen els insectes. Però soc un salvatge que no comprèn res. El renou sols pareix insultar les nostres oïdes: i després de tot, ¿per què serveix la vida si l'home no pot escoltar el crit solitari del xotacabres ni les discussions nocturnes dels granots a la vora d'un estany?

Soc un pell roja i no entenc res. No saltres ens estimam més el suau murmureig del vent sobre la superfície d'un estany, així com l'olor d'aquest vent purificat per la pluja del migdia o perfumat amb aromes de pins.

L'aire té un valor inestimable per al pell roja, ja que tots els éssers comparteixen un mateix alè, la bèstia, l'arbre, l'home, tots respirem el mateix aire. L'home blanc no pareix conscient de l'aire que respira; com un moribund que agonitza durant molts dies és insensible a la pudor.

Però si els venem les nostres terres han de recordar que l'aire és inestimable, que comparteix el seu esperit en la vida que ens aguanta. El vent que va donar als nostres padrins el primer alè de vida, també rep els seus últims sospirs. I si els venem les nostres terres, vostès han de conservar-les com a cosa apart i sagrada, com un lloc on fins i tot l'home blanc pugui tastar el vent perfumat per les flors de les paraceres.

Per això consideram la seva oferta de comprar les nostres terres. Si decidim acceptar-la, jo posaré una condició: l'home blanc ha de tractar els animals d'aquesta terra com a germans.

Sóc un salvatge i no comprenc un altre tipus de vida. He vist milers de búfals podrint-se per les praderes, morts a tirs per l'home blanc des d'un tren en marxa. Sóc un salvatge i no comprenc com una màquina fumejant pot importar més que el búfal al que nosaltres matam sols per sobreviure.

Què seria de l'home sense els animals? Si tots fossin exterminats, l'home també moriria d'una gran soledat espiritual; perquè el que succeeixi als animals també li succeirà a l'home. Tot va enllaçat.

Heu d'ensenyar als vostres fills que el sòl que trepitgin són les cendres

dels nostres padrins. Inculqueu als vostres fills que la terra està enriquida amb les vides dels nostres semblants a fi de que sàpiguen respectarla. Ensenyau als vostres fills que nosaltres hem ensenyat als nostres que la terra és la nostra mare. Tot el que ocorre a la terra ocorrerà als fills de la terra. Si els homes escupen al sòl s'escupen a ells mateixos.

Això sabem: la terra no pertany a l'home; l'home pertany a la terra. Això sabem. Tot va enllaçat, com la sang que uneix una família. Tot va enllaçat.

Tot el que li passi a la terra, li passarà als fills de la terra. L'home no va teixir la trama de la vida; ell és sols un fil. El que fa amb la trama

s'ho fa a ell mateix.

Ni tan sols l'home blanc, amb el Déu que passeja i parla amb ell d'amic a amic, queda exempt del destí comú. Després de tot, potser que siem germans. Ja veurem. Sabem una cosa que potser l'home blanc un dia descobreixi: el nostre Déu és el mateix Déu. Vostès poden pensar ara que Ell els pertany, el mateix que desitgen que les nostres terres els pertanyin, però no és així. Ell és el Déu dels homes i la seva compassió es comparteix a parts iguals entre el pell roja i l'home blanc. Aquesta terra té un valor inestimable per a Ell i si s'hi fa mal es provocarà la ira del Creador. També els blancs s'extingirien, potser abans que les demés tri-

bus. Contaminen les seves llars i una nit moriran ofegats en els seus propis residus.

Però vostès caminaran cap a la seva destrucció, voltats de glòria, inspirats per la força del Déu que els va dur a aquesta terra i que per algun disseny especial, els va donar domini sobre ella i sobre el pell roja. Aquest destí és un misteri per a nosaltres, ja que no entendrem perquè s'exterminen els búfals, es domen els cavalls salvatges, se saturen els llocs dels boscs amb l'alè de tants homes blancs i es farceix el paisatge d'exhuberants colines amb cables parlants. On és la mata? Destruïda. On és l'àguila? Va desaparèixer. Acaba la vida i comença la supervivència.

La justícia del PSOE i la platja de Sa Coma

Quan, al ple de dia 5 de març de 1991, l'Ajuntament va interposar un recurs contenciós-administratiu contra l'ordre ministerial de 14 de febrer de 1990, per la qual es concedia a REDO S.A. (l'empresari Jaume Moll) el dret d'ocupació de la platja de Sa Coma, vaig manifestar, tot innocent, que confiava que els tribunals fessin justícia a favor dels interessos públics

i no dels privats.

Desgraciadament això no ha estat així. L'Ajuntament ha rebut aquests dies la sentència on se li comunica que REDO S.A. pot seguir amb l'exploració de sa platja de Sa Coma sense pagar ni un duro a l'Ajuntament de Sant Llorenç. Ens queda, i així ho va acordar el ple de dia 23 de juliol de 1993, recórrer al Tribunal Suprem, però sense gaire esperances de recuperar una platja i uns ingressos que per llei ens pertoqueu i que, a Madrid, el PSOE ens segueix negant.

És realment trist veure com l'administració del PSOE, centralitzada a Madrid, per donar uns guanys a un particular passa per damunt l'autonomia municipal, sense tenir en compte que amb aquest fet es pot assentar un precedent greüssim per molts d'altres Ajuntaments que també disposen de platja a la seva zona costanera.

És trist veure com, per aconseguir la platja de Sa Coma, el senyor Moll va presentar el projecte un dia després de sortir el reglament en el BOE, cosa que fa sospitar que el co-

neixia perfectament, i que estava redactat a la seva mida des de molt abans de veure la llum.

Coneixent, per declaracions fetes, l'esplèndid que sap ésser el senyor Moll amb els seus amics polítics, ens podem imaginar moltes coses. És llastimós veure com per aconseguir el servei aquest senyor va presentar factures, acceptades per l'administració del PSOE, de cafeteres, tassons, furgonetes, obres fetes als bars-restaurants i tantes altres que res tenen a veure amb la platja de Sa Coma.

Estam davant un munt d'irregularitats que la justícia del PSOE es nega a veure, per seguir protegint uns interessos particulars enfront dels del poble de Sant Llorenç. Es veu que la llei no és igual per a tothom, malgrat el canvi sobre el canvi que el PSOE ens ha promès en aquestes darreres eleccions, després de fets com els de *Filesa*, *Ibercorp*, *Juan Guerra*... i tants d'altres que posen en dubte l'honestetat del PSOE.

Antoni Sansó

PSM-Nacionalistes de Mallorca

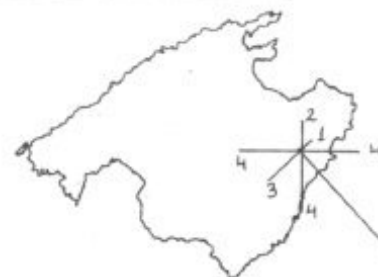

Resum comparatiu del mes de juny

Pluja en el terme

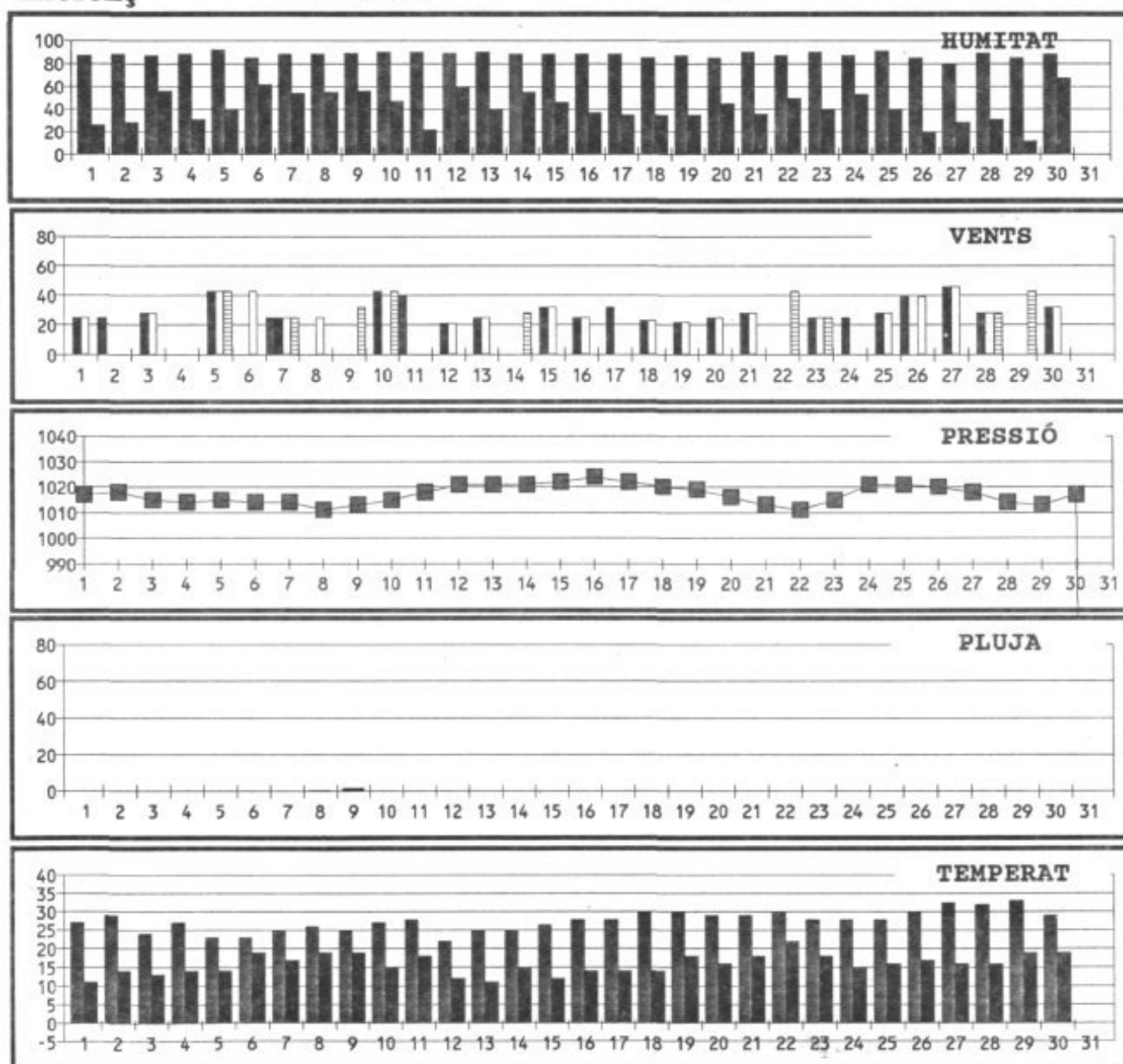
	1992	1993
Temperatura màxima	28	33
Temperatura mínima	8'5	11
Temperatura mitja	19'5	21'6
Temp. màx. mitja	24'9	27'5
Temp. mín. mitja	14'2	15'8
Boires	-	2
Tempestes	3	-
Calamarsa	-	-
Pluja (l/m2)	44'7	2'4
Dies de cel serè	6	14
Dies de cel cobert	6	1
Dies de cel nuvolat	18	15
Gelades	-	-
Pols d'Àfrica	2	1

Des d'on ha bufat el vent

Ca'n Xesc

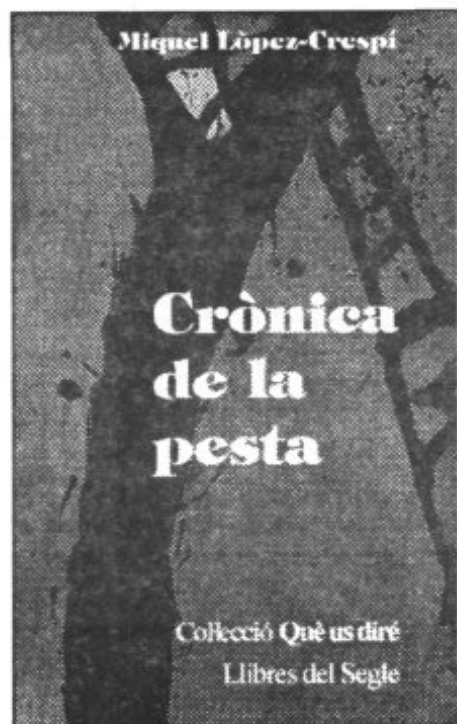
Estació pluviomètrica B-480
Sant Llorenç

Crònica de la pesta

El darrer llibre de M. Lòpez Crespí

Llibres del Segle, la nova editorial catalana que porten epdavant el mallorquí Lluís Massanet i l'home de

cultura Manel Costa-Pau, acaba d'editar el darrer llibre de M. Lòpez Crespí.

Cronica de la Pesta -fantasiós recull de narracions del conegut autor pobler editat a la col·lecció *Què us diré*- ens porta a fer diversos i estranys viatges que no havíem gosat imaginar. Llegint el conte que dona títol al llibre podrem constatar una Mallorca ben diferent a algunes ensucrades descripcions molt de moda en l'actualitat.

Els gossos guardians ens sedueix de bon començament i ens empeny a conèixer els indistriables laberints del Caire ajudant-nos a descobrir els contes secrets del gran Mohammed al-Ghaiti (1919-1986). Mitjançant el preciós recull del gran escriptor egipci disposam d'una informació de primera mà de les increïbles aventures i exòtiques rondalles traduïdes de l'àrab per Ferran Lupescu (un dels més grans poetes catalans de l'actualitat).

Si continuam avançant per les senderes d'aquesta important aportació a la narrativa catalana i fem camí per aquest impressionant dedal creatiu, podrem pujar a la nau que ens deixarà a l'entrada de l'amagat continent d'Anàrquida. M. Lòpez Crespí, a *Assaig de reconstrucció de la història d'Anàrquida* ens ofereix l'oportunitat única de descobrir el que sempre ens amagaren els historiadors oficials.

Hi ha en el llibre un cruel i ben meditat experiment literari *Fugir*, que ens permetrà gaudir d'una visió, alhora desencisada i irònica de la disbauxa actual: les guerres permanents, el control de les consciències mitjançant la TV, la buidor i la banalitat convertides en suprem valor de l'existència.

Cronica de la Pesta és, de veritat, un llibre que ens sorprèn des de la primera pàgina.

Redacció

Tal dia com avui

ARA FA 100 ANYS

* Que es va constituir la Junta Municipal de Sanitat.

ARA FA 50 ANYS

* Que en Pere Jaume Comís va ser nomenat batle.

ARA FA 40 ANYS

* Que va ser inaugurat el pès, a fi de controlar millor les matances.

ARA FA 25 ANYS

* Que s'instal·laren altaveus al campanar de l'església, per tal de poder-hi fer les crides.

ARA FA 15 ANYS

* Qua Joan Domenge fou nomenat director de l'escola de Sant Llorenç.

* Que es va constituir el Consell General Interinsular.

ARA FA 10 ANYS

* Que Jaume Mayol fou nomenat director de l'escola.

* Que l'Ajuntament acordà posar

indicadors del terme municipal a totes les carreteres afectades.

* Que, a instàncies de l'Associació de Pares, es creà el Servei Municipal d'Orientació Educativa, SMOE.

ARA FA 5 ANYS

* Que s'aprovà el Reglament de Normalització Lingüística.

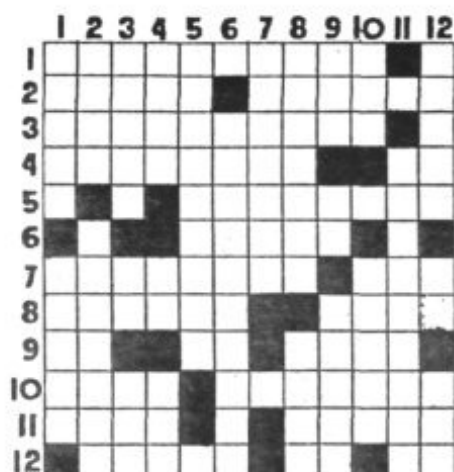
* Que l'Ajuntament va fer dos pous ran del magatzem municipal de cara a la futura canalització de les aigües. El primer, a 36 metres de profunditat, va donar un raig de 80.000 l/h; i l'altre, a 60 metres, de 55 l/h. Fa uns mesos, quan hi va haver la moguda dels preus, encara no sabien si era potable o no.

Josep Cortès

MOTS CREUATS

Horitzontals: 1.- Que elimina. Mil romans. 2.- Que té devoció. Hemorroide. 3.- Capacitat emocional. Símbol del sofre. 4.- Vent de la banda de mar que sol bufar a hores determinades. Nom de lletra. 5.- La primera. Símbol del iode. Pertanyent a l'epidèmia. 6.- Nom de lletra. Dit d'alguna cosa que és ella tota sola, pelada, sense acompanyament de res més. Consonant. 7.- Posaràs en presència dues o més persones que fan afirmacions contràries per treure la veritat d'un fet. En un escut, faixa estreta que va de dalt a baix. 8. Prelat que presideix la datària apostòlica. Acció de paga, esp. un salari. 9.- Prefix llatí usat en la formació de mots científics, significat separació, allunyament. Al rev., l'última part d'una cosa. Paó. 10.- Appetit. Substància catàrtica i diurètica que s'obté del suc del cogombre salvatge. 11.- Igual, la mateixa cosa. Consonant. Que pateix de tisi. 12.- Acció d'anotar. Terminació verbal. Símbol del cesi.

Verticals: 1.- Inflor deguda a infiltracions seroses, en el teixit cel·lular. Sentència antiga. 2.- Argument o tema d'una composició, que es posa al seu davant com a títol o introducció. No manca fer-hi res. 3.- Vori. Al revés, símbol del tàntal. Noi petit. 4.- Avalot. Déu del sol. El qui té el domini d'alguna cosa. 5.- Indicació del camí a seguir. Consonant. 6.- Símbol del nitrogen. Que conté vapor. 7.-

Substància gomosa que hi ha dins l'amidó. Cinquanta. 8.-Dotades. Espai clos i descobert a l'interior o a un costat d'un edifici. 9.- Ventet suau. Al rev. Nom de lletra. Esser afectat d'un dolor, mal físic, esp. d'un mal habitual, continu. 10.- Al rev., riu català. Mil. El que es dedica al conreu de la terra. 11.- Símbol del nitrogen. Relatiu o pertanyent al filòsof grec Pitàgores. 12.- Masega. Mota musical. Nom de lletra.

Solucions

Horitzontals: 1.- Eliminador. M. 2.-Devot. Morena. 3.- Emotivitat. S. 4.-Marinada. Pe. 5.- A. I. Epidèmic. 6.- A. Ronec. T. 7.- Acararàs. Pal. 8.- Datari. Paga. 9.- Ab. If. Pagó. 10.- Gana. Elateri. 11.-Idem. R. Típic. 12.- Anota. Ir. Cs.

Verticals: 1.-Edema. Adagi. 2.-Lema. Acabada. 3.- Ivori. At. Nen. 4.- Motí. Ra. Amo. 5.- Itinerari. T. 6.- N. Vaporífera. 7.-Amidina. L. 8.-Dotades. Pati. 9.- Ora. Ec. Patir. 10.- Ret. M. Pagès. 11.- Pitagòric. 12.- Masec. La. Ics.

BROU DE LLETRES

N A D E S E S T L A I C
B E S U C T U O T I R F
E O A M O R I I E A G H
S N M Y I R U N S L G K
T O F I U R O A S A T G
B E O T T A U R O P L L
T X S A O O P U N J I A
R E B I N T L G C M H E
A E T A Y S L A E S U J
C R O G I T U A T U M A
V O D E N B Ç R T O H E
A O M L A S Z I N D F G

Apa! a cercar dins aquest embull de lletres els noms de deu peixos.

Solució

Amfós, besuc, tonyina, truita, lluç, palàia, salmó, bonítol, esturió, tauró.

Demografia

DEFUNCIONS

Na Isabel Salas Galmés, viuda, morí a Sant Llorenç dia 4 de juliol, a l'edat de 86 anys. Descansi en pau.

NAIXAMENTS

En Marc Miquel Andreu, fill d'en Joan i na Maria, va néixer a Sant Llorenç dia 26 de juny. Enhorabona a ell i al seus pares!

N'Antoni Torres Urios, fill d'en Jaume i na Catalina, neix a Son Carrió dia 13. Salut!

NOCES

En Joan Carles Fàbregas Duran i na Catalina Tomàs Valls Pascual es casaren dia 11 a Sant Llorenç. Enhorabona.

N'andreu Pont Riera i na Francisca Serra Sintes feren l'esclafit dia 17 a Sant Llorenç. Que tot els sigui enhorabona.

Maria Galmés

Mirau si ens hi anirà bé, amb aquest espai que queda a la pàgina, perquè podem aprofitar per donar-vos els molts d'anys per les festes de Sant Llorenç i al mateix temps omplirem un buit.

Així que ja ho sabeu, procurau passar les festes el més bé que pugueu, però malavejau no gastar massa, que els temps no estan per segons quines alegries.

Venda de 45 esclaus moros a Eivissa i Mallorca (i II)

Un moro geperut de 35 anys a Daniel Valleriola per 36 lliures. Mahomet Benabrahim de Màlica amb un sol ull i un poc sord, de 54 anys, a Antoni Verger d'Inca per 30 lliures. Alf Benhamet de Tedelis de 65 anys a Joan Avinyó i Antoni Oliva mercaders per 29 lliures. Alf Almolià de Granada, de 45 anys, a Nicolau Mercader mercader, per 54 lliures. Mascot Ubacar de Màlica, de 33 anys, a Lluís i Gabriel Bellviure mercaders conversos de Mallorca, per 65 lliures. Mascot Benach Desedech de Bona, de 50 anys, a Jaume de Galiana donzell, per 32 lliures. Alf Abdallà d'Alger, de 40 anys a dits Lluís i Gabriel Bellviure, per 25 lliures i 10 sous. Mahomat Araix de 40 anys a Miquel Marquès i Joan i Salvador Rafard mercaders, per 62 lliures. Abraham fill de Mahomet de Bugia, de 38 anys, a Ponç Dezlaures mercader per 49 lliures i 10 sous; era afillat de tres dits de la mà. Alf Benmafomet de Bugia, de 35 anys, a Joan Avinyó per 50 lliures i 10 sous. Mahomet Zaleham, de 50 anys, a Lluís i Gabriel Bellviure per 40 lliures i 10 sous. Mahomet de 46 anys a Joan Armadans, doctor en lleis, per 50 lliures. Alf Benmaçot de Bugia, de 35 anys, a la dona Esclarmonda Puruga per 60 lliures. Fàtima Bencabrahim de 26 o 27 anys amb dos subais fills seus, Jucef de 4 anys i Mahomet de 2 anys i mig, trencat, més un moro Alf Alimelià de 25 anys, més Hamet Abdaharach de 27 anys, més Jucef Assinagi de Granada de 33 anys, tots per preu de 300 lliures, venuts a l'hono-

nable dona Joaneta viuda d'Agustí de Moro donzell de Mallorca difunt, i a Fortunyó de Ruesca donzell, gendre seu.

Segueix el compte de rebudes dels sobredits preus.

Venda d'esclaus feta pel Procurador Reial: Alf Mucarili de 70 anys a Jaume de Pacs per 28 lliures i 10 sous. Mahomet Montagut de 45 anys a Salvador Domingo de València per 52 lliures i 10 sous. Abdurramen Suali de 60 anys i sa muller Fàtima Bencahamer de 70 anys a mossèn Castell per 48 lliures. Alf Benraixf de 65 anys a Jaume Alemany per 35 lliures, 12 sous i 6 diners. Homar Benmafomet de 40 anys a Lluís Bellviure per 52 lliures, 6 sous i 8 diners. Alf Bellincef de 45 anys, afillat d'una mà, a Bartomeu Font corder, per 32 lliures i 10 sous. Masuda Bencahali de 45 anys i un subai fill seu Çahim de 2 anys a Lluís Bellviure per 80 lliures. Alf Benmagaluf de 38 anys a Gabriel Valleriola, per 37 lliures i 10 sous. Mahomet Maçot de 70 anys a Felip Desportell per 25 lliures. Sayt, malalt de febre, de 45 anys, a Jaume Campfullós per 39 lliures. Tres moros marit, muller i una subaieta filla i una infanta nada de 12 dies; el marit anomenat Mahomet Benmussa malalt de 40 anys, la muller Fàtima de 35 anys i una filla d'un any i mig, venuts a Joan de Montblanc per 108 lliures.

31 agost.- Carta del batle general de València adreçada a Llàtzer de Lloscos, procurador reial de Mallorca, sobre el fet de la venda dels 45 esclaus. El sobredit Gorgs es vol retenir 16 sous cada dia per sos treballs, cosa excessiva que sols toquen 4 sous per dia. Que de la venda s'ha hagut 1.903 lliures, 2 sous i 2 diners, moneda mallorquina.

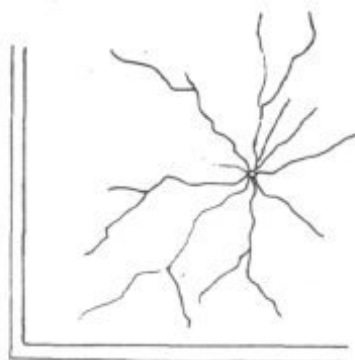
Notes històriques

1529, 10 setembre.- Perot Peretó curedor de l'heretat de Joan Peretó difunt, Hoga a Jaume Cabrer un rafal de pertinences de la cavalleria (Son Peretó), dit el rafal de Bellver, durant 3 anys, amb 107 ovelles, 3 bous arecs. Tendrà condretes les parets i les cases. No deixarà prendre aigua ni llenya a ningú. Li deixa emprar a l'aigua de la cavalleria pel bestiar. No podrà vendre la llana sense el seu consentiment. Preu: 20 lliures i 20 quarteres de blat. (ARM Miquel Roig R-1.015 f. 79)

20 octubre.- Més lloga a Joan Crespí el rafal Monsoriu amb 200 ovelles, 42 cabres, 24 segalls, 4 bous arecs, 2 vaques aregues amb una vedelleta i un brau, 3 egües i un pollet, 2 someres, 20 quarteres de blat per llavor i 15 d'ordi, un quartó de la vinya. No deixarà prendre llenya ni aigües a ningú. Cada any sembrarà 2 figueres. No deixarà bestiar a veïnats. Deixarà la palla al paller. Lloguer: 40 lliures i 40 quarteres de blats. (Id f. 104)

-Més lloga a Jaume Lliteres la possessió o cavalleria (Son Peretó) durant 3 anys amb: 390 ovelles, 4 egües, 2 matxos, 6 bous arecs, 2 vaques, altra vaca, una somera, la vinya. Un molí. Es reserva l'hort de reguiu i el fens necessari. Es reté dues o tres sitges. Conrerà l'hort junt la cavalleria. Es reté l'alou i delmaris. No donarà aigua ni llenya a ningú. Cada any sembrarà 10 figueres. Es reserva la sala i cambres i la caseta on abans hi havia el molí. Lloguer: 100 lliures i 100 quarteres de blat. (Id f. 105-108)

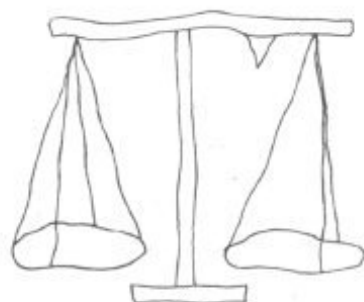
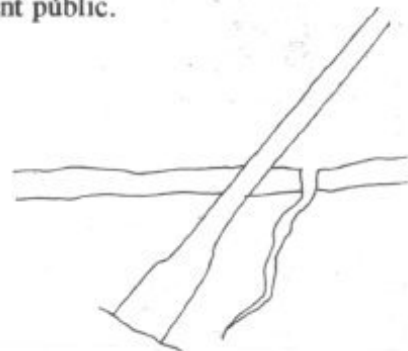
Ramon Rosselló

Voltros direu lo que trobeu, però jo trob que sa fatxada d'es banc Central no fa gens ni mica de planta, i això que està en es punt més cèntric d'es carrer Major. Entre un tros de frontis de rajoles espanyades i s'altre amb una persiana que cau de vella, vidres crivellats des de fa molts d'anys, fustes sense untar, cartells de cotitzacions de l'any de la pera i sense actualitzar, i ara, per acabar-ho d'arrodonir, amb unes lletres noves mig sobreposades a ses marques de ses velles, sa veritat, que voleu que vos digui?, crec que és sa més lletja d'es poble. Som d'es parer que si ells no hi posen remei s'Ajuntament els hauria de dir una paraula, que a's cap i a la fi es tracta d'un establiment públic.

I xerrant de coses espanyades, vos heu fixat amb ses rajoles de sa plaça de s'Ajuntament, que ran d'ets arbres s'alcen més de quatre dits? I amb ses que assenyalen es noms d'es carrers, que crec que n'hi ha més de rompudes que de condretes? I amb sa part posterior de sa Unitat Sanitària, amb aquelles faroles més tortes que sa justícia i uns crivells per ses parets que un dia tendrem un denou si qualche al.lot jugant s'hi enfila?

¿Tan complicat seria que una petita part d'es mil i pico de milions que tenim cada any de pressupost se destinàs a arreglar lo que s'espenya?

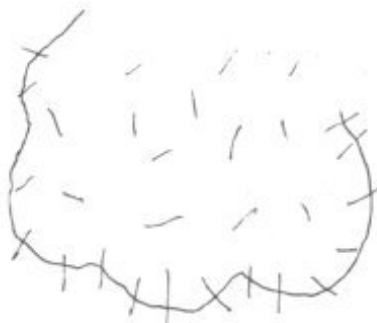

Fa un parell de mesos que es nostro Ajuntament va perdre es plet que li havia posat na Jerònia per lo d'es Pressupost, i s'altre dia va tornar perdre es que tenia amb en Moll per lo de sa concessió de sa platja de Sa Coma. Si també perd es que té en marxa Democoma, ¿no vos pareix que començaria a ser hora de plantejar-se es canviar de misser?, que amb ses misses que diu en Melià ses quebres són d'aquelles que deixen nafra!

No i si hem de pagar tot lo que demana Democoma crec que haurem de vendre la Sala amb tots es regidors dedins! P'entura seria sa nostra sort...

Com que es mes que ve tenc vacances tant de sa feina com de sa revista, m'entendre preparant un dossier amb tota sa informació que pugui recollir relacionada amb sa canalització de ses aigües a Sant Llorenç. Després la faré arribar a tots es mitjans de comunicació provincials -premsa escrita, ràdio i televisió- i an es partits polítics i associacions llorencins que la vulguin.

Veurem si entre tots podem aconseguir d'una punyetera vegada que s'equip de govern doni una passa en benefici d'es poble, que ja està bé de tenir paciència i pagar per un servici que no mos volen donar, collons!

Jo no sé si és cosa de s'Ajuntament o de s'empresa que va imprimir es programa de festes, però esment, lo que se diu esment, no n'hi van posar gens ni mica.

Just a sa salutació d'es batle posa "llorencinns" amb dues enes i amb unes cometes que no hi fan cap falta; allà on hi tocava haver una "a", hi posen una "s"; i, per acabar-ho d'arrodonir, en lloc de *recollir* hi barrinen *recollar*!, amb sa qual cosa podria ser ben bé que molts de llorencinns s'enrecollonassin de valent.

I a ses pàgines centrals, allà on mos mostren sa meravella urbanística que hi haurà ran d'es molí d'en Bou, hi entaferren unes estructures d'*ormigón armando* i uns aparcaments *occionals*, que fan pell de gallina!

Ja estam que a totes ses coses impreses hi surten faltes pròpies de sa mecanització, però sé cert que si hi haguessin pegat una repassadeta de cinc minuts moltes d'aquestes xorrades s'haguessin pogut evitar.

I, com cada any, es mes que ve no treurem sa revista a rotlo, que noltros també necessitam reposar. Molts d'anys i que passeu unes bones festes.

Josep Cortès

